

спеціалістів за кордон явище негативне. Натомість помірна трудова міграція з метою збагачення досвіду, вивчення та ознайомлення з новітніми засобами виробництва, ведення господарства та управління працею, без сумніву, явище позитивне, яке збагатить Україну та прискорить її євроінтеграцію. Вбачається, що задля запобігання порушення трудових прав молодих спеціалістів необхідно провести консультації на рівні Україна ЄС та доповнити гл.23 Проекту Угоди про Асоціацію України та Європейського Союзу положеннями про взаємне співробітництво в галузі обміну молодими спеціалістами та можливості спрощення доступу молоді України на ринок праці країн Європейського Союзу а європейської молоді на український.

ШИШЛЮК М. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення

КОМПЕНСАЦІЯ ОБМЕЖЕНИХ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗАСОБАМИ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Військово-службова діяльність має особливий характер у зв'язку з правовою природою військової служби як виду державної служби.

На думку О. Царенко, статус суб'єкта військової служби — військовослужбовця — особливий, містить багато повноважень, якими не володіє цивільна особа, і, разом з тим, передбачає багато обмежень, які компенсуються державою у вигляді пільг та інших соціальних гарантій. В свою чергу, О. Царенко зазначає, що конституційні права і свободи військовослужбовців можуть бути обмежені як самою Конституцією, так і військовим законодавством. Можливість таких обмежень допускається низкою міжнародних документів та визнана у законодавстві зарубіжних країн (Царенко О. Обмеження прав та свобод військовослужбовців як одна з особливостей їх правового статусу // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. — 2002. — Спецвипуск № 1. — С. 33).

Статтею 64 Конституції України закріплено, що права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

У Законі України «Про державну службу» обмеженням, пов'язаним з проходженням служби, присвячена ст. 16. Однак, у цій нормі йдеться мова про обставини, що перешкоджають вступу на державну службу, що в цілому не пов'язане з обмеженням прав громадян, за винятком права

на рівний доступ до державної служби (ст. 38 Конституції України). Разом з тим, закон передбачає можливість встановлення інших обмежень при вступі на державну службу та її проходження у відповідності до закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

У Законі України «Про військовий обов'язок і військову службу» такої диференціації заборон і обмежень, пов'язаних з воєнно-службовою діяльністю, немає.

Проте Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» містить бланкетну норму, відповідно до якої на військовослужбовців поширюються обмеження, встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції». Зокрема, військовослужбовці не мають права займатися іншою оплачуваною діяльністю, за винятком педагогічної, наукової та іншої творчої діяльності, а також підприємницькою діяльністю. Крім того, існують особливості реалізації військовослужбовцями права на відпочинок, свободи слова, свободи віросповідання.

Обмеження прав військовослужбовців компенсуються різними способами.

По-перше, встановлюючи обмеження того чи іншого права, законодавець одночасно закріплює низку додаткових гарантій захисту інтересів військовослужбовців у цій сфері. Наприклад, відповідно до п. 6 ст. 10 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» вихідні, святкові та неробочі дні є днями відпочинку для всього особового складу, крім військовослужбовців, залучених до виконання службових обов'язків. Ці дні згідно з планами, а також вільний від занять час відводяться для відпочинку, проведення культурно-освітньої роботи, спортивних заходів та ігор. Військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової військової служби та курсантів (слухачів) вищих військових навчальних закладів, які виконували службові обов'язки у вихідні, святкові та неробочі дні, відповідний час для відпочинку надається командиром (начальником), як правило, протягом наступного тижня. Військовослужбовцям строкової військової служби, курсантам (слухачам) вищих військових навчальних закладів при виконанні обов'язків військової служби у зазначені дні час відпочинку встановлюється відповідним командиром (начальником).

По-друге, деякі права спочатку реалізуються даною категорією громадян у більшому обсязі. Це стосується права на житло, освіту, соціальне забезпечення. Таким чином, не тільки компенсуються обмеження прав військовослужбовців, а й забезпечується формування їх особливого статусу, що дозволяє стимулювати громадян до вступу на військову службу за контрактом.

Закон обмежує не тільки соціально-економічні права військовослужбовців, а й окремі особисті та політичні права і свободи цих осіб.

Компенсація таких правообмежень традиційно здійснюється засобами права соціального забезпечення.

Слід зауважити, що право військовослужбовців на соціальний захист встановлене не тільки ст. 46, а й ст. 17 Конституції України. Жодна інша категорія громадян не виокремлюється таким чином в Конституції України. А те, що положення про соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, закріплені не тільки у розділі II Конституції України «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина», а й у розділі I «Загальні засади», свідчить про виняткове місце й роль цієї категорії громадян в українській державі.

Таким чином, на нашу думку, забезпечення соціального захисту та соціальних гарантій для військовослужбовців є не тільки їх конституційним правом, а й конституційним обов'язком держави та всіх її органів. При цьому, правова регламентація військово-службової діяльності свідчить про те, що первинне значення має взаємозв'язок між військовою службою і виконанням обов'язку з захисту Вітчизни, що передбачає встановлення обмежень прав і свобод військовослужбовців. Наслідком встановлення обмежень прав і свобод осіб, які проходять військову службу, є необхідність їх компенсації, яка здійснюється, в першу чергу, засобами права соціального забезпечення.

БОРИЧЕНКО К. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення

ГРОШОВА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ З ДІТЬМИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Концепцією розвитку охорони здоров'я населення України, затвердженою указом Президента України від 07.12.2000 р., охорона здоров'я дітей, забезпечення умов для їх всебічного розвитку визнані в Україні загальнонаціональним пріоритетом. У зв'язку з цим, одним із завдань нашої держави є забезпечення сприяння розвитку і вихованню здорового покоління.

На виконання зазначених завдань спрямований і соціальний захист сімей з дітьми, які мають специфічні потреби у сфері охорони здоров'я, до яких, зокрема, відносяться і діти, які постраждали від аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

Закріплення чинним законодавством України права сімей, діти у яких потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи, спрямоване на